

SVJETSKA BANKA SJEMENA NA SVALBARDU (ČETVRTI DIO): Utjecaj klimatskih promjena na Banku sjemena

Share

☰ Kategorija: **Znanost**

🕒 Objavljeno: Ponedjeljak, 31 Srpanj 2023 16:52

✍️ Piše: Lana Bunjevac (foto: Crop Trust)

Svjetsku banku sjemena osnovala je norveška vlada, no još 1984. godine **NordGen, Nordijski centar za genetske resurse**, odnosno zajednička banka gena nordijskih zemalja, započeo je eksperiment s bankom sjemena u napuštenom starom rudniku na **Svalbardu**, koji je u međuvremenu prerastao u ideju o Svjetskoj banci sjemena. Kamen temeljac za izgradnju banke u lipnju 2006. položio je tadašnji norveški premijer, a danas glavni tajnik NATO-a **Jens Stoltenberg** u prisustvu svojih nordijskih kolega iz **Finske, Danske, Islanda i Švedske**. **Svjetska zaklada za raznolikost usjeva (Global Crop Diversity Trust)** međunarodna je organizacija sa sjedištem u **Bonnu** i odgovorna je za financiranje i polovicu godišnjih operativnih troškova, dok drugi dio pokriva norveška država, koja je platila i troškove izgradnje.

Sama struktura **Svjetske banke sjemena** podsjeća na podzemni bunker - proteže se 120 metara horizontalno unutar planine **Platåberget**, a samo ulaz nalazi se iznad zemlje. Izgrađena je od armiranog betona i ima dvojna čelična vrata te bi trebala izdržati i nuklearni rat ili pad aviona. Iznutra se sastoji od dugačkog hodnika na čijem su kraju tri komore, svaka dugačka 27, široka deset i visoka šest metara, s policama poredanim u redove na kojima se nalaze kutije sa sjemenkama. Za sada je popunjena samo srednja komora, a u kratkom filmu koji se može vidjeti na YouTubeu <https://www.youtube.com/watch?v=B95Pem9XW7k> zaposlenik **Åsmund Asdal** kaže da tu prostoriju zovu "najvažnija soba na svijetu". U prostorijama između tunela i komora ugrađeni su kompresori koji hlade ionako hladan zrak na stalnu razinu od **-18°C**. Znanstvenici su izračunali da je to idealna temperatura za skladištenje sjemena, ali čak i da sva tehnologija zakaže, permafrost i dalje osigurava da temperatura neće porasti na više od **-3,5°C**.

f
No• Sv
Sv
Hr
hr:• Sv
Sv
Uj
Ba• Sv
Sv
su• Sv
Sv
Dr
Hr• Sv
Sv
ba

f

U bazi podataka <https://seedvault.nordgen.org/Search> javno su dostupni podaci o sjemenu, a može se pretraživati i po zemlji porijekla ili po institucijama iz kojih sjeme dolazi. Banka nema stalno zaposlenog osoblja, već **NordGen**, čije je sjedište u **Alnarpu u Švedskoj**, tamo šalje osoblje kada se trezor otvara za depozite. **Statsbygg**, odnosno **Norveška** uprava za javnu izgradnju i imovinu koja ima ured u **Longyearbyenu**, odgovorna je za servisiranje i kontinuirani nadzor **Banke sjemena**.

Trezor se za depozite otvara dva do tri puta godišnje, kada pristižu nove kolekcije, a sljedeće otvaranje predviđeno je za listopad ove godine. Nakon što kutije sa sjemenom stignu u zračnu luku **Longyearbyen**, provjeravaju se pomoću rendgenskog skenera za prtljagu kako bi se osiguralo da u njima nema stranih materijala već isključivo sjeme. Samo skladištenje države ne košta ništa. Može se poslati jedan uzorak po vrsti, a jedini uvjet je da sjeme nije genetski modificirano, jer to zabranjuju norveški zakoni. Najzastupljenije u trezoru su sorte pšenice, a zatim riža. Političkih podjela nema - sjeme **Južne Koreje** nalazi se pored sjemena **Sjeverne Koreje**, a među najnovijim akvizicijama je i kukuruz **Cherokee Indijanaca**, najvećeg preživjelog autohtonog naroda **Sjeverne Amerike**. Zanimljivo, proizvodi poput kave, čaja, avokada ili jabuka mogu se bolje očuvati drugim metodama, zbog čega ih nema u **Svjetskoj banci sjemena**.

Do sada se samo jednom dogodilo da je neka država morala posegnuti u trezor za svojim zalihama. U Sirijskom ratu 2015. godine uništen je **Međunarodni centar za poljoprivredna istraživanja u sušnim područjima (ICARDA)** u Alepu, koji je sadržavao uzorke sjemena iz brojnih regija **Bliskog istoka**. Više od sto tisuća uzoraka koji su se čuvali u trezoru poslano je natrag u **Siriju**, a nekoliko godina kasnije, znanstvenici iz **ICARDA-e**, koja je u međuvremenu preseljena u **Bejrut**, za novu sjetvu upotrijebili su sjeme sa **Svalbarda**.

Trezor se za depozite otvara dva do tri puta godišnje, kada pristižu nove kolekcije

Prema stručnjacima s tog instituta, **Arktik** se zagrijava brže nego bilo koje drugo mjesto na svijetu. Izvješće pod nazivom "**Klima na Svalbardu 2100.**" koje je u veljači 2019. objavila Norveška agencija za okoliš otkriva da su se temperature u **Longyearbyenu** povećale za 3 do 5 °C od ranih 1970-ih, što je dva do tri puta više nego u ostatku svijeta. Otapanje permafrosta i klizišta vrlo su očiti znakovi promjena. U prosincu 2015. lavina u **Longyearbyenu** odnijela je živote dvoje ljudi, a tadašnja norveška ministrica klime i okoliša **Tine Sundtoft** izjavila je da su to bile "prve smrti na Svalbardu uzrokovane klimatskim promjenama".

Ispostavilo se da ni sama **Banka sjemena** nije baš tako sigurna od klimatskih promjena: visoke temperature u jesen i zimu 2017. dovele su do otapanja permafrosta te je voda poplavila ulazni prostor. Nakon toga uloženo je 20 milijuna eura u obnovu ulaznog prostora i rashladnog sustava kako se takvo nešto ne bi ponovilo. No, ljeto 2020. donijelo je nove toplinske rekorde na **Svalbardu**. Temperatura od 21,7 °C nikad dotad nije izmjerena u europskom dijelu **Arktika**, što u prijevodu znači: još češće otapanje ledenjaka, natprosječne količine kiše, duže suše, više poplava, nove bolesti, nestajanje morskog leda, ugrožena flora i fauna.

Ironija je pritom da je bogatstvo **Svalbarda** izgrađeno na ugljenu, najvećem pojedinačnom izvoru emisije ugljičnog dioksida. Od nekadašnjih sedam rudnika ugljena danas je aktivan još samo jedan - **Grube 7**, udaljen nekih 15 km od **Longyearbyena**. On je, kao i tamošnja elektrana na ugljen, trebao biti zatvoren ove godine i smatralo se da će to barem donekle smanjiti ugljični otisak **Svalbarda** koji

Neki znanstvenici smatraju da je mnogo važnije biljke i sjeme čuvati in situ, jer na taj način sjemenu i usjevima dajemo priliku da se prilagode posljedicama promjena u okolišu kao što su vrućina, suša i slanost. Ne bi li onda bilo smislenije osigurati da biljke uopće ne izumru prije pohranjivanja sjemena u led **Svalbarda**?

- Moramo oboje! Sjetite se samo **Sirije**. Do tamošnjih razaranja nisu dovele klimatske promjene, već su odgovorni za to bili ljudi. Ljudi sami sebi uništavaju sredstva za život. Nažalost, svaki dan gubimo dio prirode, između ostalog i zbog profita. Dakle, moramo zaštititi sjeme od nas samih - smatra **Kim Holmén**, savjetnik Norveškog polarnog instituta.

f

Banka sjemena nije potpuno sigurna od klimatskih promjena

je, između ostalog i zbog potrebe za čestim letenjem, među najvišima u **Europi**. No, tvrtka **Store Norske** koja upravlja rudnikom odlučila je zbog energetske krize uzrokovane ratom u **Ukrajini** odgoditi njegovo zatvaranje do 2025. Norveški ugljen visoke je kvalitete i tražen je na europskom tržištu za proizvodnju čelika, papira i cementa. U vladinom priopćenju za medije navedeno je da odluka o nastavku proizvodnje ugljena u industrijske svrhe neće imati utjecaj na energetska tranziciju u **Svalbardu**, no ako se mjesto koje se zagrijava najbrže na svijetu ne može odreći fosilnih goriva, ima li uopće nade da to učini bilo koje drugo mjesto?

Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije

Share

© 2021. by [znaor.com](#)

- [▶ Uvjeti i pravila](#)
- [▶ Politika privatnosti](#)
- [▶ Politika kolačića](#)
- [▶ Marketing](#)
- [▶ Kontakt / Impressum](#)
- [▶ SiteMap](#)
- [▶ Login](#)
- [▶ O nama](#)

loading